

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ХЭРЭГЖҮҮЛЭГЧ АГЕНТЛАГ

**НИЙГМИЙН ДААТГАЛЫН
ЕРӨНХИЙ ГАЗАР**

15160 Улаанбаатар хот, Чингэлтэй дүүрэг,
Бага тойруу 13/1, Утас: 32 80 30, Факс: (976-11) 32 07 16,
E-mail: undeg@ndaatgal.mn, http://www.ndaatgal.mn

2018.05.21 № 1/1066
танай _____-ны № _____-т

Зөвлөмж хүргүүлэх тухай

Нийгмийн даатгалын тухай, Нийгмийн даатгалын сангаас олгох тэтгэвэр, тэтгэмжийн тухай, Цэргийн алба хаагчийн тэтгэвэр, тэтгэмжийн тухай, Цагдаагийн албаны тухай, Прокурорын тухай хуулийг хэрэгжүүлэх талаарх зөвлөмжийг Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яамны чиглэл, Мэргэжлийн хяналтын ерөнхий газар, Цагдаагийн ерөнхий газрын албан бичгийг үндэслэн хүргүүлж байна. Үүнд:

1. Нийгмийн даатгалын албан журмын болон сайн дурын даатгалд давхар даатгуулах эсэх тухайд:

Нийгмийн даатгалын тухай хуулийн 4 дүгээр зүйлийн 4.3-т “Энэ хуулийн 4 дүгээр зүйлийн 2 дахь хэсэгт зааснаас бусад тодорхой хөдөлмөр эрхлээгүй Монгол Улсын иргэн, гадаадын иргэн, харьяалалгүй хүн энэ хуульд заасан болзол, журмын дагуу энэ хуулийн 3 дугаар зүйлийн 2 дахь хэсгийн 1,2,4 дэх заалтад тус тус дурдсан даатгалд сайн дураар даатгуулж болно. Сайн дураар даатгуулагч нь дээр дурдсан нийгмийн даатгалын төрөл тус бүрд хамрагдана” гэж сайн дурын даатгалын хамрах хүрээг тодорхойлсон.

Монгол Улсын Дээд шүүхийн “Нийгмийн даатгалын тухай хуулиудын зарим зүйл заалтыг тайлбарлах тухай” 2008 оны 47 дугаар тогтоолын Нэг дэх хэсгийн 1.1-д “Нийгмийн даатгалын тухай /цаашид хууль гэх/ хуулийн 4 дүгээр зүйлийн 3 дахь хэсэгт заасан **“тодорхой хөдөлмөр эрхлээгүй иргэн”** гэдэгт ажил, хөдөлмөр эрхлээгүйгээс гадна мөн зүйлийн 2 дахь хэсэгт зааснаас бусад хэлбэрээр хөдөлмөр эрхэлж байгаа хүнийг хамруулан ойлгоно” гэж тайлбарласан.

Нийгмийн даатгалын тухай хуулийн 4 дүгээр зүйлийн 2 дахь хэсэгт заасан албан журмын даатгалд хамрагдан мөн хуулийн 32 дугаар зүйлд заасан нийгмийн даатгалын шимтгэл ногдуулах хөдөлмөрийн хөлс, түүнтэй адилтгах орлогоос шимтгэл төлсөн даатгуулагч сайн дурын даатгалд давхар даатгуулахгүй.

Харин даатгуулагч хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээнээс бага хэмжээгээр шимтгэл төлсөн тохиолдолд Нийгмийн даатгалын үндэсний зөвлөлийн 2013 оны 34 дүгээр тогтоолоор баталсан “Даатгуулагчид нийгмийн даатгалын шимтгэл төлсөн хугацаа тооцох журам”-д заасны дагуу шимтгэл төлсөн хугацааг нэгтгэн тооцсоноор тэтгэвэр, тэтгэмж тогтооно.

2. Шүүхийн шийдвэрийг үндэслэн өндөр насны тэтгэвэр тогтоох эсэх тухайд:

Нийгмийн даатгалын сангаас олгох тэтгэвэр, тэтгэмжийн тухай хуулийн 4 дүгээр зүйлийн 2 дахь хэсэгт заасан “...3 хүртэлх настайд нь үрчлэн авсан”, “6 настай болтол **өсгөсөн**” эсэхийг шүүхийн шийдвэрээр тус тус тогтоосон тохиолдолд Нийгмийн даатгалын сангаас олгох тэтгэвэр, тэтгэмжийн тухай хуулийн 4 дүгээр зүйлийн 2 дахь хэсэгт заасны дагуу өндөр насны тэтгэвэр тогтооно.

3. Нийгмийн даатгалын сангаас олгох тэтгэвэр, тэтгэмжийн тухай хуулийн 28 дугаар зүйлд заасан үндэслэлээр тэтгэвэр өөрчлөн тогтоолгож байгаа тэтгэвэр авагчдын хувьд холбогдох хуулийн дагуу тогтоогдсон тэтгэвэр дээр Засгийн газрын тогтоолын нэмэгдэл (2015 оны 52, 2016 оны 292, 2018 оны 16 дугаар тогтоол)-ийг тооцож олгоход тэтгэврийн хэмжээ нь нэмэгдэхгүй байгаа тохиолдолд авч байсан тэтгэврийг нь үргэлжлүүлэн олгоно.

Санамж: Тэтгэвэр тогтоолгосон 5 жилийн дундаж цалинг тэтгэвэр тогтоолгохын өмнөх сүүлийн 20 жилийн доторх бусад дараалсан 5 жилийн цалингаар өөрчлөн тогтоолгох тохиолдолд тэтгэврийг холбогдох хуулийн дагуу шинэчлэн тогтоож, түүний тэтгэвэр анх тогтоолгосон хугацаанаас хойших хугацааг харгалзан Засгийн газрын тогтоолын нэмэгдэл /2015 оны 52, 2016 оны 292, 2018 оны 16/-ийг тус тус тооцож олгоно.

4. Нийгмийн даатгалын сангаас олгох тэтгэвэр, тэтгэмжийн тухай хуулийн 24.1.2-т заасны дагуу даатгуулагч нь тахир дутуу болсноос хойш 14 хоногийн, хэрэв хүндэтгэн үзэх шалтгаантай бол 3 сарын дотор тэтгэвэр тогтоолгохоор өргөдөл гаргасан тохиолдолд тахир дутуу болсон тухай акт тогтоосон өдрөөс эхлэн тахир дутуугийн тэтгэврийг тогтооно.

Харин даатгуулагч дээрх хуулийн 24.1.2-т заасан хугацаанаас хойш өргөдөл гаргасан бол мөн хуулийн 24.3-т заасны дагуу тахир дутуугийн тэтгэврийг өргөдөл гаргасан өдрөөс эхлэн тогтооно.

Даатгуулагчийн тахир дутуугийн тэтгэвэр тогтоолгоход бүрдүүлэх баримт бичигт “ажлаас чөлөөлөгдсөн тушаал” заавал шаардаж иргэдийг чирэгдүүлэхгүй байхад анхаарч ажиллах хэрэгтэй.

5. Цэргийн алба хаасны тэтгэвэр авагч нас барсан тохиолдолд түүний оршуулгад зориулан оршуулгын тэтгэмж олгох эсэх тухайд:

Цэргийн алба хаагчид дараах тохиолдолд Нийгмийн даатгалын үндэсний зөвлөлийн 2016 оны 16 тоот тогтоолоор баталсан хэмжээгээр оршуулгын тэтгэмж олгоно. Үүнд:

5.1 Цэргийн алба хаагч цэргийн албаа хааж байхдаа нас барсан тохиолдолд Цэргийн алба хаагчийн тэтгэвэр, тэтгэмжийн тухай хуулийн 21 дүгээр зүйлийн 2-т заасны дагуу оршуулгын тэтгэмжийг тухайн анги, байгууллага нь олгоно.

5.2 Цэргийн алба хаагчийн тэтгэвэр, тэтгэмжийн тухай хуулийн дагуу цэргийн алба хаасны болон хөдөлмөрийн чадвар алдсаны тэтгэвэр тогтоолгосон бөгөөд Ахмад настны тухай хуулийн 3 дугаар зүйлийн 3.1 дэх хэсэгт заасан насны болзол хангасан цэргийн алба хаагч нас барсан тохиолдолд мөн хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.1.4, 13 дугаар зүйлийн 13.3-т заасныг тус тус үндэслэн түүний ар гэрт олгох оршуулгын тэтгэмжийг нийгмийн халамжийн сангаас олгоно.

5.3 Харин энэхүү чиглэлийн 5.1 ба 5.2-т дурдсанаас бусад тохиолдолд нас барсан цэргийн алба хаасны болон хөдөлмөрийн чадвар алдсаны тэтгэвэр авагч нь Нийгмийн даатгалын сангаас олгох тэтгэвэр, тэтгэмжийн тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 1 дэх хэсэгт заасан шимтгэл төлсөн хугацааны болзлыг хангасан тохиолдолд Нийгмийн даатгалын сангаас олгох тэтгэвэр, тэтгэмжийн тухай хуулийн дагуу оршуулгын тэтгэмж олгоно. Харин хуульд заасан нийгмийн даатгалын шимтгэл төлсөн хугацаа нь болзол, нөхцөлийг хангаагүй бол нийгмийн даатгалын сангаас оршуулгын тэтгэмж олгохгүй.

6. Цагдаагийн албаны тухай хуулийн 86 дугаар зүйлийн 86.2 дахь хэсэгт заасныг хэрэгжүүлэх чиглэлээр тус газрын 2017 оны “Чиглэл хүргүүлэх тухай” 3/3059 дугаар албан бичгээр Цагдаагийн ерөнхий газраас ирүүлсэн “Цагдаагийн албаны тухай хуулийн 86 дугаар зүйлийн 86.2 дахь хэсэгт заасан ажлын байр /албан тушаал/-ны жагсаалт”-ыг хүргүүлсэн. Цагдаагийн ерөнхий газраас энэхүү албан тушаалын жагсаалтын 4 дэх хэсэгт “Цагдаа жолооч” гэж нэмж оруулсан тул цагдаагийн байгууллагын тодорхойлолтыг үндэслэн цагдаагийн алба хаагчийн “Цагдаа жолооч”-оор алба хаасан 1 жилийг 1 жил 3 сараар нэмэгдүүлэн тооцож цэргийн алба хаасны тэтгэвэр тогтоож олгоно.

7. Цэргийн алба хаасны тэтгэвэр авч байсан цагдаагийн алба хаагчийн тэтгэврийг Цагдаагийн албаны тухай хуулийн 86 дугаар зүйлийн 86.2-т зааснаар өөрчлөн тогтоохдоо Цагдаагийн ерөнхий газрын хүний нөөц, сургалтын хэлтсээс тооцсон цагдаагийн байгууллагад ажилласан жилийн тооцоог үндэслэж байх талаар тус газрын 2017 оны 3/3059 дугаар албан бичгээр чиглэл хүргүүлсэн. Цагдаагийн ерөнхий газраас хүсэлт ирүүлсний дагуу орон нутгийн цагдаагийн байгууллагад алба хааж байсан цагдаагийн алба хаагчийн цэргийн алба хаасан хугацааны нэмэгдлийг Цагдаагийн албаны тухай хуулийн 86 дугаар зүйлийн 86.2-т заасны дагуу шинэчлэн тооцсон тодорхойлолтыг тухайн цагдаагийн алба хаагчийн тэтгэвэр тогтоолгохын өмнө алба хааж байсан цагдаа, дотоодын анги байгууллагын тооцон баталгаажуулсан тодорхойлолтыг үндэслэн тэтгэврийг нь өөрчлөн тогтоож олгоно.

8. Улсын Их Хурлаас 2017 оны 6 дугаар сарын 09-ний өдөр баталсан Прокурорын тухай хуулийн 60 дугаар зүйлийн 60.3 дахь хэсэгт “Прокурорын тэтгэвэрт гарах насны дээд хязгаар нь 60 нас байх ба 50 насанд хүрсэн эмэгтэй, 55 насанд хүрсэн эрэгтэй, эсхүл нас харгалзахгүйгээр прокуророор 25 жил ажилласан прокурор өөрөө хүсвэл өндөр насны тэтгэвэр тогтоолгож болно” гэж заасан боловч Нийгмийн даатгалын сангаас олгох тэтгэвэр, тэтгэмжийн тухай хуулиар үүнтэй холбоотой зохицуулалт байхгүй тул Прокурорын тухай хуулийн дээрх заалтыг шууд хэрэгжүүлэх боломжгүй байна.

ДАРГА Д.ЗОРИГТ